

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ

**Система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої
освіти**

сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 / ISO 9001:2015

Кафедра міжнародного, цивільного та комерційного права

ЗАТВЕРДЖЕНО

вченою радою

(пост. п. від «20» січня 2022 р.)

Ректор

А. А. Мазаракі

**МІЖНАРОДНЕ СПОРТИВНЕ ПРАВО /
INTERNATIONAL SPORTS LAW**

**ПРОГРАМА /
COURSE SUMMARY**

Київ 2022

**Розповсюдження і тиражування без офіційного дозволу КНТЕУ
заборонено**

Автор: Н. А. МАЗАРАКІ, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародного, цивільного та комерційного права КНТЕУ

Програму обговорено і схвалено на засіданні кафедри міжнародного, цивільного та комерційного права від 03 грудня 2021 р., протокол N 9.

Програму розглянуто та схвалено вченою радою факультету міжнародної торгівлі та права 16 грудня 2021 р., протокол N 8.

Рецензенти:

Ю. А. ГОНЧАРОВА, кандидат юридичних наук, доцент кафедри міжнародного, цивільного та комерційного права КНТЕУ

В.М.Кіба, Президент Федерації найсильніших атлетів України і перетягування канату, Заслужений працівник фізкультури і спорту України

**МІЖНАРОДНЕ СПОРТИВНЕ ПРАВО/
INTERNATIONAL SPORTS LAW**

**ПРОГРАМА /
COURSE OUTLINE**

ВСТУП

Програма дисципліни «Міжнародне спортивне право» призначена для здобувачів вищої освіти ОС «магістр» денної форми навчання галузі знань 29 «Міжнародні відносини», спеціальності 293 «Міжнародне право», освітньої програми «Міжнародне право».

Програму дисципліни підготовлено відповідно до освітньо-професійної програми за освітнім ступенем «магістр» галузі знань 29 «Міжнародні відносини», спеціальності 293 «Міжнародне право», спеціалізації «Міжнародне право».

Програма містить наступні складові:

1. Мета, завдання та предмет дисципліни.
2. Передумови вивчення дисципліни як вибіркової компоненти освітньої програми.
3. Результати вивчення дисципліни.
4. Зміст дисципліни.
5. Список рекомендованих джерел.

1. МЕТА, ЗАВДАННЯ ТА ПРЕДМЕТ ДИСЦИПЛІНИ

Мета дисципліни «Міжнародне спортивне право» – формування у здобувачів вищої освіти теоретичних і практичних знань, навичок в сфері міжнародного регулювання спортивних відносин, його предмета, методів, джерел, принципів; особливостей правового регулювання та захисту громадських інтересів (міжнародних, державних), законних інтересів спортивних та інших організацій в області спорту, спортсменів, інших фахівців і громадян у зазначеній сфері, забезпечення ефективного функціонування та динамічного розвитку спортивної діяльності та спортивної індустрії, тобто досягнення здобувачами вищої освіти цілісного розуміння основ комплексного міжгалузевого міжнародного правового регулювання в галузі спорту.

Завдання дисципліни ґрунтуються на освітній програмі підготовки здобувачів другого рівня вищої освіти та пов'язані з необхідністю поєднання фахової підготовки з розвитком правової культури, формуванням всебічно розвиненої особистості.

Основними завданнями дисципліни є:

- пізнання генези та сучасного стану міжнародного регулювання сфери спорту;
- з'ясування сучасних тенденцій розвитку міжнародного права в галузі спорту;
- вивчення характеристик основних понять та інститутів міжнародного права в галузі спорту;

- набуття навичок самостійної роботи з нормами міжнародного права в галузі спорту;
- розвиток здібностей виявлення специфіки міжнародного правового регулювання в сфері спорту на тлі загального і галузевого правового регулювання відносин у досліджуваній області;
- отримання загальних знань про спори в міжнародному спорті, порядок їх вирішення.

Предметом вивчення дисципліни є міжнародно-правові основи спортивної діяльності та організації спортивних заходів.

2. ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ ЯК ВИБІРКОВОЇ КОМПОНЕНТИ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Для ефективного вивчення курсу дисципліни «Міжнародне спортивне право» здобувачеві вищої освіти необхідне засвоєння такої обов'язкової навчальної дисципліни: «Міжнародне публічне право». Знання:

- базових понять теорії держави і права;
- основ міжнародного правопорядку;
- основ співробітництва України з міжнародними організаціями;
- основ спортивної діяльності та вимог національного законодавства щодо проведення масових заходів.

Вміння:

- аналізу положень міжнародних договорів, актів міжнародних організацій, національного законодавства та рішень міжнародних установ;
  - користування базою законодавства на офіційному веб-сайті Верховної Ради України.

3. РЕЗУЛЬТАТИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна «Міжнародне спортивне право» як вибіркова компонента забезпечує оволодіння здобувачами загальними та фаховими компетентностями і досягнення ними програмних результатів навчання за відповідною освітньо-професійною програмою:

✓ *Міжнародне право / International Law (ОС магістр)*

<i>Номер в освітній програмі</i>	<i>Зміст компетентності</i>	<i>Номер теми, що розкриває зміст компетентності</i>
<i>Загальні компетентності</i>		

ЗК1	<i>Здатність до критичного мислення, аналізу та синтезу.</i>	<i>1-10</i>
ЗК2	<i>Здатність генерувати нові ідеї (креативність).</i>	<i>1-10</i>
ЗК4	<i>Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями з високим ступенем автономії</i>	<i>1-10</i>
ЗК 5	<i>Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.</i>	<i>1-10</i>
ЗК8	<i>Здатність до ініціативності, адаптації та дії в новій ситуації, відповідальності, прийняття обґрунтованих рішень.</i>	<i>1-10</i>
ЗК9	<i>Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).</i>	<i>1-10</i>
<i>Фахові компетентності за освітньою програмою</i>		
СК1	<i>Здатність комплексно використовувати вузькоспеціалізовані знання у конкретних сферах регулювання міжнародного публічного права, міжнародного приватного права, права Європейського Союзу для вирішення прикладних завдань</i>	<i>1-10</i>
СК2	<i>Здатність критично осмислювати проблеми та закономірності функціонування і розвитку міжнародних відносин, визначати тенденції розвитку світової політики, оцінювати вплив глобальних політичних процесів на національні правові, політичні, економічні системи та торговельну діяльність.</i>	<i>1-10</i>
СК3	<i>Здатність працювати і представляти інтереси України в міжнародних міжурядових і неурядових організаціях</i>	<i>1-10</i>
СК5	<i>Здатність надавати повну та різнобічну міжнародноправову оцінку діям суб'єктів міжнародного права</i>	<i>1-10</i>
СК7	<i>Здатність готувати проекти національних та міжнародних правових актів, а також надавати пропозиції з приведення норм вітчизняного законодавства у відповідність до норм міжнародного права</i>	<i>1-10</i>

СК8	<i>Здатність представляти інтереси України або фізичних і юридичних осіб у міжнародних судових установах, арбітражах, національних судах іноземних держав</i>	<i>1-10</i>
СК11	<i>Здатність забезпечувати імплементацію міжнародно-правових стандартів в окремі галузі національного законодавства</i>	<i>1-10</i>
<i>Програмні результати навчання за освітньою програмою</i>		
1.	<i>Уміння поєднувати високий професійний рівень з соціальною відповідальністю та етичністю, оволодівати новими знаннями впродовж життя, підвищувати рівень власної кваліфікації.</i>	<i>1-10</i>
3.	<i>Розуміти міжнародно-правову ситуацію, прогнозувати її розвиток, фахово і критично оцінювати події та явища зі сфери міжнародних відносин та світової політики, використовуючи юридичний інструментарій.</i>	<i>1-10</i>
4.	<i>На основі знань доктрини, концепцій та сучасних досягнень міжнародного публічного, приватного права та права ЄС з метою виявлення в подіях і фактах міжнародного життя тенденцій та закономірностей їх формулювання, визначення майбутніх можливостей і ризиків, пов'язаних з ними, прийняття обґрунтованих рішень та усвідомлення їх наслідків для різних суб'єктів національного та міжнародного права.</i>	<i>1-10</i>
6.	<i>Виявляти, аналізувати та пропонувати шляхи вирішення різноаспектних проблем міжнародноправового та національно-правового змісту.</i>	<i>1-10</i>
7.	<i>Усвідомлювати механізм та наслідки імплементації норм міжнародних договорів, актів міжнародних міжурядових організацій, рішень міжнародних судів у національний правопорядок.</i>	<i>1-10</i>
10.	<i>Захищати інтереси власної держави у національних судах, міжнародних комерційних арбітражах, міжнародних судах та організаціях, зокрема інтеграційних, на міжнародних конференціях.</i>	<i>1-10</i>

14.	<i>Доносити власні знання, висновки та аргументи до фахівців і нефахівців.</i>	1-10
-----	--	------

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ:

Тема 1. Теоретичні аспекти міжнародного спортивного права.

Поняття, предмет і метод регулювання міжнародного спортивного права. Генеза регулювання спортивної діяльності на міжнародному рівні. Співвідношення *Lex sportiva* та міжнародного спортивного права.

Загальні та спеціальні принципи міжнародного спортивного права. Принципи «Fair play».

Поняття міжнародного спортивного руху, в тому числі міжнародного олімпійського і паролімпійського руху, їх правове регулювання.

Поняття аматорського та професійного спорту у міжнародному спортивному праві.

Міжнародне олімпійське право.

Список рекомендованих джерел:

Нормативно-правові акти:

1. Олімпійська Хартія URL: <http://noc-ukr.org/about/officialdocuments/olimpiyskakhartiya/>
2. The International Charter of Physical Education, Physical Activity and Sport URL: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000235409>
3. International Declaration on Human Rights and Sport (Tbilisi Declaration) URL: <https://www.coe.int/en/web/sport/text-of-the-tbilisi-declaration>
4. Recommendation no. R (92) 13 rev of the Committee of Ministers to member states On the revised European sports charter URL: <https://rm.coe.int/16804c9dbb>
5. FIA International sporting code. URL: [https://argent.fia.com/web/fiapublic.nsf/C57D2C7837004DC3C125734B0032A5A2/\\$FILE/CSI%2024.10.2006%20modif%20ap%20AGO%20oct%2006%20revu%2016.05.07ANG.pdf?Openement](https://argent.fia.com/web/fiapublic.nsf/C57D2C7837004DC3C125734B0032A5A2/$FILE/CSI%2024.10.2006%20modif%20ap%20AGO%20oct%2006%20revu%2016.05.07ANG.pdf?Openement)
6. IOC Code of Ethics and other texts, 2020 URL: https://stillmed.olympic.org/media/Document%20Library/OlympicOrg/Documents/Code-of-Ethics/Code-of-Ethics-ENG.pdf#_ga=2.37801126.42783830.1604486903435764078.1604486903

Основний:

1. Неолімпійський спорт: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. фіз. виховання і спорту / [Є. В. Імас, С. Ф. Матвеев, О. В. Борисова та ін.]. – К.: НУФВСУ, вид-во «Олімп. л-ра», 2015. – 184 с.

Додатковий:

1. Попко Є. Історія становлення спортивного права у світі та в Україні. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка Міжнародні відносини 1(49)/2019 с. 50-55

2. Попко Є. Спортивне право: чи розвинене воно в Україні? <https://blog.liga.net/user/epopko/article/32786>
3. Підлісний Є. Проблема: Істина в спорті Український юрист 2020 №1-2 URL: <http://jurist.ua/?article/1949>
4. Василенко М. Д. Становлення спортивного права в Україні як галузі юридичної науки в контексті розвитку міжнародного спортивного права / М. Д. Василенко // Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. пр. / редкол.: В. В. Завальнюк (голов. ред.) [та ін.]. – Одеса : Видавничий дім "Гельветика", 2017. – Вип. 78. – С. 34-40.
5. Облакова С. Міжнародні спортивні відносини: правова природа й історико-правові особливості виникнення Держава та регіони. Серія Право. 2018 №3 (61) URL: http://law.stateandregions.zp.ua/archive/3_2018/34.pdf
6. Саннікова, М. (2019), "Актуальні проблеми правового регулювання та законодавства у сфері фізичної культури і спорту в Україні", Слобожанський науково-спортивний вісник, No 3(71), С. 37-42, doi:10.15391/snsv.2019-3.006
7. Foster, K. (2019). Global Sports Law Revisited. The Entertainment and Sports Law Journal, 17(1), 4. DOI: <http://doi.org/10.16997/eslj.228>

Тема 2. Джерела міжнародного спортивного права

Поняття і система джерел міжнародного спортивного права.

Міжнародний договір, міжнародний звичай, правові акти міжнародних спортивних організацій, нормативні постанови міжнародних судів.

Норми спортивної етики.

Основні положення і значення Олімпійської Хартії як джерела міжнародного спортивного права.

Правовий статус та значення документів Ради Європи у сфері спорту.

Судовий прецедент як джерело спортивного права ЄС.

Рішення міжнародних судів та арбітражів як допоміжний засіб встановлення норм міжнародного спортивного права.

Список рекомендованих джерел:

Нормативно-правові акти:

1. Олімпійська хартія URL <http://noc-ukr.org/about/officialdocuments/olimpiyskakhartiya/>
2. The International Charter of Physical Education, Physical Activity and Sport URL: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000235409>
3. International Declaration on Human Rights and Sport (Tbilisi Declaration) URL: <https://www.coe.int/en/web/sport/text-of-the-tbilisi-declaration>
4. Recommendation no. R (92) 13 rev of the Committee of Ministers to member states On the revised European sports charter URL: <https://rm.coe.int/16804c9dbb>
5. FIA International sporting code. URL: [https://argent.fia.com/web/fiapublic.nsf/C57D2C7837004DC3C125734B0032A5A2/\\$FILE/CSI%2024.10.2006%20modif%20ap%20AGO%20oct%2006%20revu%2016.05.07ANG.pdf?Openelement](https://argent.fia.com/web/fiapublic.nsf/C57D2C7837004DC3C125734B0032A5A2/$FILE/CSI%2024.10.2006%20modif%20ap%20AGO%20oct%2006%20revu%2016.05.07ANG.pdf?Openelement)
6. Recommendation CM/Rec(2010)9 of the Committee of Ministers to member states on the revised Code of Sports Ethics URL: https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=09000016805cecaa

7. FIFA Legal handbook 2020 URL: <https://www.fifa.com/who-we-are/legal/rules-andregulations/documents/>
8. Case C-22/18, TopFit e.V. and Daniele Biffi v. Deutscher Leichtathletikverband e.V., Judgment of the Court of Justice (Third Chamber) of 13 June 2019, EU:C:2019:497

Основний:

1. Неолімпійський спорт: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. фіз. виховання і спорту / [Є. В. Імас, С. Ф. Матвеев, О. В. Борисова та ін.]. – К.: НУФВСУ, вид-во «Олімп. л-ра», 2015. – 184 с.

Додатковий:

1. Залізко О. Джерела регулювання міжнародних приватних спортивних відносин. Підприємництво, господарство і право. 2017, №4 URL: <http://pgpjournal.kiev.ua/archive/2017/4/39.pdf>
2. Романишин о. О. Двостороннє міжнародно-правове співробітництво України у сфері спорту / О. О. Романишин. // Науковий вісник публічного та приватного права. – 2020. – №3. – С. 244–252.
3. Ющик О. О. Правове і неправове нормативне регулювання у сфері спорту. Альманах права. Київ. 2018. № 9. С. 319–324.

Тема 3. Суб'єкти міжнародного спортивного права

Поняття, види та загальна характеристика суб'єктів міжнародного спортивного права.

Міжнародні організації як суб'єкти міжнародного спортивного права.

Роль держав у сфері міжнародному спортивному русі та міжнародному спортивному праві.

Національні спортивні організації, спортсмени та інші внутрішні суб'єкти міжнародного спортивного права.

Роль органів та спеціалізованих установ ООН у регулюванні міжнародних спортивних відносин. Міжнародний Олімпійський комітет та його система. Спортивні організації за окремими видами спорту.

Список рекомендованих джерел:

Основний:

1. Неолімпійський спорт: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. фіз. виховання і спорту / [Є. В. Імас, С. Ф. Матвеев, О. В. Борисова та ін.]. – К.: НУФВСУ, вид-во «Олімп. л-ра», 2015. – 184 с.

Додатковий:

1. de Soysa L, Zipp S. Gender equality, sport and the United Nation's system. A historical overview of the slow pace of progress. Sport in society. 2019;22(11):1783–800.
2. Beutler I. Sport serving development and peace: Achieving the goals of the United Nations through sport. Sport in society. 2008;11(4):359–69.

Тема 4. Неолімпійський спорт

Поняття, мета та завдання неолімпійського спорту. Генеза неолімпійських видів спорту Місце неолімпійського спорту в загальній структурі сучасного спорту.

Організаційно-правові основи неолімпійського спорту. SportAccord - парасолькова міжнародна організація, яка об'єднує міжнародні спортивні федерації як з олімпійських, так і неолімпійських видів спорту

Міжнародна асоціація Всесвітніх ігор. Асоціація міжнародних спортивних федерацій, визнаних МОК.

Міжнародна асоціація спорту для всіх. Міжнародна асоціація інтелектуального спорту.

Етнічні види спорту. Кіберспорт та Міжнародна федерація кіберспорту.

Список рекомендованих джерел:

Нормативно-правові акти:

1. The Constitution of the International World Games Association
URL: <https://www.theworldgames.org/contents/The-IWGA-15/Governing-documents-4>
2. The Rules of The World Games URL: <https://www.theworldgames.org/contents/The-IWGA-15/Governing-documents-4>
3. The current Memorandum of Understanding between the IOC and the IWGA URL: <https://www.theworldgames.org/contents/The-IWGA-15/General-Documents-1805>
4. Statutes of Association of IOC recognised international sports federations (ARISF) URL: https://www.arisf.sport/download/arisf_statutes_as_adopted_at_ga_20170403_aarhus.pdf
5. TAFISA statutes URL: <http://www.tafisa.org/statutes-and-policy-papers>
6. IMSA statutes URL: <http://www.imsaworld.com/wp/statutes-2/>
7. Statutes of International eSports Federation. URL: <https://ie-sf.org/wp-content/uploads/2021/01/IESF-Statutes-2021.pdf>

Основний:

2. Неолімпійський спорт: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. фіз. виховання і спорту / [Є. В. Імас, С. Ф. Матвеев, О. В. Борисова та ін.]. – К.: НУФВСУ, вид-во «Олімп. л-ра», 2015. – 184 с.

Додатковий:

1. Долбишева Н.Г. Міжнародна асоціація всесвітніх ігор як структурна одиниця управління неолімпійським спортом на міжнародному рівні. Вісник Запорізького національного університету № 1, 2015. с. 161-166
2. Чеховська Л. Особливості діяльності міжнародних організацій з розвитку масового спорту. Спортивний вісник Придніпров'я. 2018. № 3. С. 145-151.
3. Долбишева Н. Автономія системи спортивних заходів у неолімпійському спорті. Спортивний вісник Придніпров'я. 2017. №1. С. 22-30.
4. Долбишева Н. Г. Організаційна структура та основні функції діяльності Міжнародного конвенту «СпортАккорд». Слобожанський науково- спортивний вісник. Харків : ХДАФК, 2015. №3 (47). С. 35-40.

Тема 5. Міжнародно-правове регулювання організації та проведення спортивних змагань

Діюча система організації та проведення міжнародних спортивних змагань та їх регламентація. Європейська та американська моделі спорту.

Особливості регулювання організації та проведення змагань під егідою МОК, ФІФА та інших міжнародних спортивних організацій.

Особливості здійснення прав інтелектуальної власності при проведенні міжнародних спортивних змагань. Правова охорона товарних марок, спортивної та олімпійської символіки та інших об'єктів інтелектуальної власності в міжнародному спорті.

Регламентація проведення спортивних змагань в умовах пандемії Covid19.

Відсторонення російських спортсменів міжнародними спортивними організаціями.

Список рекомендованих джерел:

Нормативно-правові акти:

1. Олімпійська хартія URL <http://noc-ukr.org/about/officialdocuments/olimpiyskakhartiya/>
2. FIFA Legal handbook 2020 URL: <https://www.fifa.com/who-we-are/legal/rules-andregulations/documents/>

Основний:

1. Неолімпійський спорт: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. фіз. виховання і спорту / [Є. В. Імас, С. Ф. Матвеев, О. В. Борисова та ін.]. – К.: НУФВСУ, вид-во «Олімп. л-ра», 2015. – 184 с.

Додатковий:

1. Heerd D., Battaglia D. Reactions of International Sport Organisations to the Russian Invasion of Ukraine: An Overview. Asser International Sports Law Blog URL: <https://www.asser.nl/SportsLaw/Blog/post/reactions-of-international-sport-organisations-to-therussian-invasion-of-ukraine-an-overview-by-daniela-heerd-and-guido-battaglia>
2. Study on sports organiser' rights in the European Union Study commissioned by the European Commission (DG Education and Culture) URL https://www.asser.nl/media/2624/finalreport_sor-2014.pdf
3. The impact of COVID-19 pandemic on policies and practices on safety, security and service at sports events Report by the Standing Committee of the Council of Europe Spectator Violence Convention URL <https://rm.coe.int/t-rv-2020-14-en-final-report-of-trv-ts4-survey-impact-covid-19/1680a021c6>
4. Sport in the time of pandemic: an ibero-american perspective. UNESCO Office Montevideo and Regional Bureau for Science in Latin America and the Caribbean URL: https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000374467_eng
5. The World Games Organisers Manual URL: <https://www.theworldgames.org/contents/The-IWGA-15/General-Documents-1805>

6. Поляруш С. І. Правовий статус спортивних уболівальників в Україні / С. І. Поляруш. // Наукові записки. Серія: право. – 2020. – №9. – с. 38–43.
7. Нерода Н. Характеристика європейської моделі професійного спорту та її відмінності від американської. Спортивна наука України 2016. № 2 (72). С. 68-72.
8. Журба М. Зарубіжний досвід державного регулювання сфери фізичної культури і спорту. Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. пр. 2017. №79 URL: <http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/9169>

Тема 6. Регулювання трудових та соціальних відносин у міжнародному спортивному русі

Поняття професійного спортсмена і спортсмена-аматора. Загальна характеристика і особливості міжнародно-правового статусу професійного спортсмена. Засади регулювання трудових та інших відносин між спортивними організаціями та спортсменами.

Трансфери у світовому спорті.

Дисциплінарні процедури міжнародних спортивних організацій.

Міжнародні умови діяльності спортивних агентів.

Список рекомендованих джерел:

Нормативно-правові акти:

1. Recommendation CM/Rec(2010)9 of the Committee of Ministers to member states on the revised Code of Sports Ethics URL: https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=09000016805cecaa
2. FIFA Legal handbook 2020 URL: <https://www.fifa.com/who-we-are/legal/rules-andregulations/documents/>

Додатковий:

1. Study on the economic and legal aspects of transfers of players. The Centre for the law and economics of Sport. 2013. URL: <https://ec.europa.eu/assets/eac/sport/library/documents/consstudy-transfers-final-rpt.pdf>
2. An update on change drivers and economic and legal implications of transfers of players. Executive summary to the DG Education, Youth, Culture and Sport of the European Commission URL: <https://op.europa.eu/sl/publication-detail/-/publication/f477338c-2bf3-11e8-b5fe01aa75ed71a1>

Тема 7. Урегулювання спортивних спорів

Поняття та види спортивних спорів.

Медіація як спосіб вирішення спортивних спорів.

Вирішення спорів юрисдикційними органами міжнародних спортивних організацій. Вирішення спорів в Міжнародному спортивному арбітражному суді, Палаті вирішення спорів ФІФА, Центрі арбітражу та медіації ВОІВ.

Захист прав спортсменів у дисциплінарних провадженнях спортивних організацій та при вирішенні спортивних спорів у порядку спортивного арбітражу.

Список рекомендованих джерел

Нормативно-правові акти:

1. Recommendation CM/Rec(2010)9 of the Committee of Ministers to member states on the revised Code of Sports Ethics URL: https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=09000016805cecaa
2. TAS/CAS Code: Procedural rules URL: <https://www.tas-cas.org/en/arbitration/codeprocedural-rules.html>
3. FIFA Legal handbook 2020 URL: <https://www.fifa.com/who-we-are/legal/rules-andregulations/documents/>
4. Arbitration CAS 2019/A/6367 Paris Saint-Germain & Neymar Da Silva Santos Junior v. Union des Associations Européennes de Football (UEFA), award of 17 February 2020 (operative part of 17 September 2019)

Основний:

1. Спортивне право: актуальні проблеми [Текст] : монографія / [Є. О. Харитонов та ін. ; голов. ред. Є. О. Харитонов ; упоряд.-уклад. К. І. Спасова] ; Нац. ун-т "Одес. юрид. акад.". - Одеса : Юрид. літ., 2018. - 235,

Додатковий

1. Залізко Оксана. Спортивний спір: поняття і класифікація. In: *Jurnalul juridic national: teorie și practică*. 2018, nr. 3-2(31), pp. 78-80.
2. Воронов К. Особливості юрисдикції та провадження в Спортивному арбітражному суді в Созанні Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «ПРАВО». Випуск 29, 2020 С. 127-132
3. Мазараки Н. А. Медиация как перспективный метод разрешения спортивных споров // *Право и государство – 2018 – №3-4 -с.17-25*
4. Саннікова М. Шляхи вдосконалення діяльності системи спортивного арбітражу та третейських судів у спорті. Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві. No 2(46), 2019, URL <https://core.ac.uk/download/pdf/229335911.pdf>
5. Кравцов С., Крижанівський В. Court of Arbitration for Sport: історія не одного кейсу. Юридична газета Online URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/sportivnepravo/court-of-arbitration-for-sport-istoriya-ne-odnogo-keysu.html>
6. Зозуля О. CASні справи Юридична газета Online URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/sportivne-pravo/sasni-spravi.html>
7. WIPO Alternative Dispute Resolution (ADR) for Sports URL: <https://www.wipo.int/amc/en/center/specific-sectors/sports/>

Тема 8. Протидія використанню допінгу у міжнародному спорті

Поняття загальної антидопінгової політики в сучасному міжнародному спорті.

Міжнародно-правовий статус Всесвітнього антидопінгового агентства (ВАДА), його організаційно-правова структура і порядок фінансування діяльності.

Загальна характеристика і особливості Міжнародного антидопінгового кодексу. Структура і особливості переліку заборонених фармацевтичних препаратів в спорті. Аналіз рішень Міжнародного спортивного арбітражу за участю ВАДА щодо українських спортсменів.

Організаційно-правові основи допінгового контролю. Правова відповідальність за використання допінгу в спорті.

«Закон Родченкова» про боротьбу із допінгом.

Список рекомендованих джерел:

Нормативно-правові акти:

1. Всесвітній антидопінговий кодекс URL:
<https://nadc.org.ua/wpcontent/uploads/2018/08/WADA-Code-UA.pdf>
2. International Convention against Doping in Sport URL:
<https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000142594>
3. Міжнародна конвенція про боротьбу з допінгом у спорті URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/952_007#Text
4. The Council of Europe Anti-Doping Convention. URL:
<https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/135>
5. Additional Protocol to the Anti-Doping Convention URL:
<https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/188>
6. Про антидопінговий контроль у спорті: Закон України від № 1835-VIII 07.02.2017 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/1835-19>
7. Rodchenkov Anti-Doping Act of 2019 URL:
<https://www.congress.gov/bill/116thcongress/senate-bill/259/all-info>
8. Guidelines on sport integrity URL: <https://rm.coe.int/sports-integrity-guidelines-action3kazan-action-plan-en/16809f321d>

Додатковий:

1. David, Paul. A Guide to the World Anti-Doping Code : A Fight for the Spirit of Sport, Cambridge University Press, 2013. ProQuest Ebook Central, <https://ebookcentral.proquest.com/lib/uclan-ebooks/detail.action?docID=1099832>.
2. Петрова В. О. Удосконалення міжнародно-правового співробітництва у сфері протидії допінгу / В. О. Петрова, Є. В. Попко. // Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: юридичні науки. – 2020. – №31. – С. 234–238.
3. CAS amends the periods of ineligibility of Ukrainian sprinters Olha Zemliak and Olesia Povh <https://www.tas-cas.org/en/general-information/news-detail/article/cas-amends-theperiods-of-ineligibility-of-ukrainian-sprinters-olha-zemliak-and-olesia-povh.html>
4. Акуленко Т. М. Роль ЮНЕСКО в боротьбі з допінгом / Т. М. Акуленко. // Правова держава. – 2019. – №35. – с. 79–88.
5. Бордюгова А. Допінг-контроль. Нововведення щодо боротьби зі вживанням заборонених речовин і методів у спорті. Юридична газета Online URL: <https://yurgazeta.com/publications/practice/sportivne-pravo/dopingkontrol.html>

Тема 9. Міжнародне регулювання боротьби із правопорушеннями у сфері спортивних відносин

Міжнародно-правові основи боротьби з расизмом, ненавистю, гомофобією та гендерною нерівністю у спорті.

Міжнародно-правові основи боротьби із договірними матчами. Міжнародно-правова регламентація поведінки глядачів на спортивних заходах.

Боротьба з корупцією та іншими економічними злочинами у міжнародних спортивних відносинах.

Список рекомендованих джерел:

Нормативно-правові акти:

1. International Convention against Apartheid in Sports URL: https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=IV10&chapter=4&clang=_en
2. The Council of Europe Convention on an Integrated Safety, Security and Service Approach at Football Matches and Other Sports Events URL: <https://www.coe.int/en/web/conventions/fulllist/-/conventions/rms/0900001680666d0b>
3. European Convention on Spectator Violence and Misbehaviour at Sports Events and in particular at Football Matches URL: <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/rms/0900001680666d0b>
4. Council of Europe Convention on the Manipulation of Sports Competitions URL: <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/rms/09000016801cdd7e>
5. Recommendation CM/Rec(2011)10 of the Committee of Ministers to member states on promotion of the integrity of sport to fight against manipulation of results, notably match-fixing URL: <https://rm.coe.int/09000016805cc158>
6. Recommendation CM/Rec(2015)2 of the Committee of Ministers to member States on gender mainstreaming in sport URL: https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016805c4721
7. Recommendation Rec (2015) 1 of the Standing Committee on Safety, Security and Service at Football Matches and other Sports Events (as revised in 2019 and adopted in 2020) <https://rm.coe.int/recommendation-revised-2019/16809ecafd>

Додатковий:

1. Hate speech, racism and other discriminatory behaviour in sport. Report of the topical tour de table of the 48th T-RV meeting (Strasbourg, 5-6 June 2019) URL: <https://rm.coe.int/t-rv-2020-6-final-en-report-on-hate-speech/16809f8dbe>
2. LGBT inclusion in sport. Council of Europe. Good practice handbook, №4, 2016 URL: <https://edoc.coe.int/en/lgbt/6959-lgbt-inclusion-in-sport.html>
3. Ющик О. О. До питання про юридичну відповідальність спортсменів за порушення правил спортивних змагань. Особливості розвитку публічного та приватного права в Україні: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 17–18 липня 2015 р.). Харків: ГО «Асоціація аспірантів-юристів». 2015. С. 9–12.

Тема 10. Особливості охорони та захисту прав інтелектуальної власності при проведенні міжнародних спортивних змагань

Міжнародно-правові акти щодо охорони суміжних прав.

Особливості охорони прав на телевізійні та радіотрансляції міжнародних спортивних змагань у рамках Олімпійського руху. Положення Олімпійської Хартії щодо охорони прав на телевізійні та радіотрансляції міжнародних спортивних змагань.

Особливості використання олімпійської символіки. Виключні права МОК на олімпійську власність. Спонсорські та ліцензійні угоди. Глобальна ліцензійна програма МОК.

Список рекомендованих джерел:

Нормативно-правові акти:

1. Міжнародна конвенція про охорону інтересів виконавців, виробників фонограм і організацій мовлення URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_763#Text
2. Найробський договір про охорону Олімпійського символу URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_995#Text
3. Олімпійська хартія URL <http://noc-ukr.org/about/officialdocuments/olimpiyskakhartiya/>

Додатковий:

1. Guidelines for editorial use of the Olympic Properties by media organisations URL: https://www.epa.eu/sites/epa/files/inline-files/IOC-Guidelines-XXIII-Olympic-WinterGames-2018_Editorial-Use_09JAN18.pdf
2. Giannoulakis, C., Stotlar, D. and Chatziefstathiou, D. (2008), "Olympic sponsorship: evolution, challenges and impact on the Olympic Movement", International Journal of Sports Marketing and Sponsorship, Vol. 9 No. 4, pp. 14-28. <https://doi.org/10.1108/IJSMS-09-04-2008-B005>
3. Wüthrich, M. (2016). Protecting the Olympic Properties. WIPO Magazine, 4, 61–70. https://www.wipo.int/wipo_magazine/en/2016/04/article_0004.html
4. Андрощук Г. Puma оголосила війну олімпійським товарним знакам. Юридична Газета. 2021 URL: <https://yur-gazeta.com/golovna/puma-ogolosila-viynu-olimpiyskimtovarnim-znakam.html>
5. Bo Y. (2019) Beyond the signal: a view from China on the copyright protection of live sports programming. WIPO Magazine, 2 https://www.wipo.int/wipo_magazine/en/2019/02/article_0002.html

Інтернет – джерела:

1. The International Sports Law Journal - <https://www.springer.com/journal/40318>
2. The ASSER International Sports Law Blog- <https://www.asser.nl/sportslaw/blog/>

3. Asser International Sports Law Centre <https://www.asser.nl/sportslaw/aboutthe-centre/>
4. Council of Europe. Sport <https://www.coe.int/en/web/sport/home>
5. Перелік рекомендацій Ради Європи щодо спортивної політики <https://www.coe.int/en/web/sport/adopted-texts-on-sport-policies>
6. WIPO Arbitration and Mediation Center URL: <https://www.wipo.int/amc/en/center/specific-sectors/sports/>
7. Національний антидопінговий центр України <https://nadc.org.ua/en/>
8. World anti-doping agency <https://www.wada-ama.org>
9. CAS Jurisprudence <http://jurisprudence.tas-cas.org/Help/Home.aspx>